

**FINSTRÖMS
KOMMUN**

Tobaks-, alkohol- och drogpolicy och handlingsplan

Kommunstyrelsen § 8/ 25.1.2017
Från år 2017 och tills vidare

Tobaks-, alkohol- och drogpolicy för personal i Finströms kommun

Målsättning

- Arbetsplatsen och -tiden skall vara tobaksfri.
- Arbetsplatsen och -tiden skall vara alkohol- och drogfri.

Syfte

- Verka för en god och hälsosam arbetsmiljö.
- Förebygga alkohol- och drogrelaterade missförhållanden.
- Skapa rutiner för tidig insats, vårdhänvisning och eftervård om personal får problem med alkohol/droger.

Hur når vi målet?

- Alla anställda har ansvar för att stötta och hjälpa varandra.
- All personal skall känna till Tobaks-, alkohol- och drogpolicyn i Finströms kommun.
- Kommunens anställda som röker, erbjuds rökavvänjning (Tobaskampen) och kan få nikotinpreparat för tre månader om anställningen varat minst fyra månader (Apoteket).
- Personal ska ha tillgång till information om alkohol och droger (www.drogfri.ax).
- I samband med kurser, konferenser och representation utanför arbetstid ska restriktivitet råda beträffande alkohol – det ska finnas alkoholfria alternativ.
- Företagshälsovården och beroendemottagningen är samarbetspartners vid missbrukarproblem.

Utgångspunkt

En tobaksfri arbetsplats innebär konkret att man inte använder tobaksprodukter under arbetstid. Förbudet gäller inte lagstadgade vilopauser (t ex måltidspauser/kafferaster som inte räknas in i arbetstiden).

Alkohol och droger hör inte ihop med arbete. Med droger avses även dopingpreparat samt läkemedel annat än för medicinskt bruk enligt läkares ordination. Det är inte tillåtet att under arbetstid bruka, vara påverkad av eller i bakrus orsakat av alkohol eller droger.

Anställda inom Finströms kommun har ett ansvar för att arbetsmiljön är fri från alkohol och droger. Ansvaret omfattar att underrätta närmaste chef/förman vid misstanke om att en medarbetare dricker för mycket alkohol, använder droger eller om medarbetaren påträffas påverkad på arbetstid.

Finströms kommuns inställning är att om en medarbetare behöver hjälp för att ta sig ut sitt missbruk så ska kommunen erbjuda denna hjälp och vederbörande har då skyldighet att ta emot densamma.

Arbetsprocess vid missbruksproblem

Chefen/förmannens uppgift är att ansvara för de samtal som utgör grunden för arbetet med missbrukarproblem. Företagshälsovården eller beroendemottagningen kontaktas för uppgörande av rehabiliteringsplan.

Chef/förman ska ta initiativ till samtal om medarbetare misstänks missbruka alkohol/droger. Vid samtal ska det finnas två representanter från arbetsgivaren närvarande. Den anställda kan ta med sig en facklig företrädare eller annan stödperson. (Information om misstanken ges innan samtalet hålls.)

Handlingsplan

Om en medarbetare är påverkad av alkohol/droger på arbetsplatsen, är närmaste chef/förman skyldig att avvisa medarbetaren från arbetsplatsen.

Alkoholtester kan utföras vid företagshälsovården. Vid tillfället ska två personer i chefs-/förmansställning närvara. En stödperson till medarbetaren som ska testas kan närvara. Om medarbetaren vägrar ett test tolkas det som att medarbetaren konstateras påverkad.

Vid grundad misstanke om påverkan eller bakrus orsakad av narkotika kan narkotikatester utföras i enlighet med lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) och lagen om företagshälsovård (1383/2001). Testerna utförs i samarbete med företagshälsovården. Arbetsgivaren svarar för kostnaderna för intyg av testerna.

Avvisning

Medarbetaren i fråga ska på ett tydligt, lugnt och inte kränkande sätt avskiljas från arbetet. Arbetsgivaren ordnar så att medarbetaren kommer hem på ett tryggt sätt. Om möjligt ska anhörig kontaktas.

För den som måste sändas hem på grund av alkohol-/drogpåverkan utgår ingen lön eller sjuklön. Arbetsgivaren är inte skyldig att bevilja semester eller kompensationsledighet i efterhand samma dag som ledigheten gäller. Arbetsgivaren har möjlighet att begära sjukintyg från första sjukskrivningsdagen.

Anmärkning

I anslutning till avvisningen och i samband med de samtal som följer när medarbetaren är tillbaka på arbetet igen, tilldelas medarbetaren en anmärkning som dokumenteras. Två anmärkningar bör leda till att chef/förman under ett samtal bereder medarbetaren möjlighet att skriftligen förklara sin påverkan på arbetsplatsen, samt meddelar att disciplinär åtgärd är nästa steg i processen.

DISCIPLINÄRT FÖRFARANDE

Varning

Varning utdelas enbart skriftligt och efter att medarbetaren med missbruksproblem beretts möjlighet att avge en skriftlig förklaring. Chef/förman ger en skriftlig varning efter det att samtal om missbruksproblem inletts. Exempel på skriftlig varning, **bilaga 1**.

Skiljande från tjänsteutövning

Om förbättring uteblir och skiljande från tjänsteutövning blir aktuell, ska medarbetaren med missbruksproblem beredas möjlighet att avge en skriftlig förklaring.

Ifall en omplacering blir aktuell ska chef/förman i första hand ordna det i samförstånd med medarbetaren med missbruksproblem.

Uppsägning eller avsättning

Om missbruksproblemen försätter trots behandling och eftervård, eller om vårdkontrakt har brutits och medarbetaren inte går med på fortsatt behandling, blir uppsägning eller avsättning från tjänst aktuell. Innan beslut verkställs ska medarbetaren beredas möjlighet att skriftligen förklara sig.

Vård- och rehabiliteringsplan

Arbetsgivaren, företagshälsovården och beroendemottagningen samt medarbetaren jämte dennes stödperson utgör arbetslag för upprättande av vård- och rehabiliteringsplan.

Uppdateringsmöten hålls kontinuerligt enligt fastställd individuell plan. Arbetsgivaren har rätt att ta del av vårdens och rehabiliteringens fortskridande.

I arbetet med att upprätta en vård- och rehabiliteringsplan ska följande frågor diskuteras:

1. Konkreta åtgärder som ska sättas in i rehabiliteringssyfte.
2. Att vård- och rehabiliteringsplanen är ett kontrakt mellan arbetsgivaren och medarbetaren med missbruksproblem. Arbetsgivaren förutsätter en aktiv medverkan från den enskilde eftersom den som missbrukar har ett eget ansvar för att ändra på sitt missbruk.

Eftervård och återfallsprevention ingår i vård- och rehabiliteringsplanen och ska planeras utifrån individen.

Väljs en vårdform som innebär vistelse på behandlingshem har medarbetaren rätt till rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningsförmåner (566/2005). Vårdformen måste uppfylla av lagen uppställda kriterier och arbetsgivaren deltar i kostnaden för rehabiliteringen.

Dokumentation

Chef/förman ska dokumentera samtliga åtgärder och insatser som kommer ifråga gällande missbruksproblem. Den anställda ska underteckna dokumenten. Dokumentation av händelseförlopp och åtgärder i fallet kan ha stor betydelse i rehabiliteringsarbetet samt för den framtida utvecklingen hos medarbetaren med missbruksproblem. Dokumentationen sparas.

Varningssignaler

Följande varningssignaler kan tillsammans indikera ett missbruk, medan de var för sig inte behöver betyda att en medarbetare har missbruksproblem.

- Upprepad korttidsfrånvaro, särskilt i anslutning till helger och semestrar
- Ofta försenad till arbete
- Semesterdagar och tjänstledigheter tas ut utan förvarning
- Sjunkande intresse för arbetet
- Förändring i arbetsprestation, dåligt omdöme i arbetet
- Förändringar i humör, arbetsmönster och personlighet
- Försämrade ekonomi
- Slarv med klädsel och hygien
- Svårigheter att dricka måttligt (detta kan visa sig på personalfester)
- Minnesluckor
- Luktat sprit/maskerad andedräkt

RÅD, ANSVISNINGAR OCH KONTAKTUPPGIFTER

Vad göra om...?

- Jag vill sluta med tobaksprodukter? Kontakta Tobakskampen, Ålands hälso- och sjukvård. Sjukskötare Tuija Danielsson. Telefontid tisdagar kl. 8.15 - 9.00 eller torsdagar 12.30 - 13.15, tfn: 0457 530 2037. Tobakskampen kan erbjuda individuell- och grupp-mottagning. Besöken är avgiftsfria. Patienten/klienten kan remitteras av läkare och vårdpersonal men kan även ta kontakt direkt med Tobakskampen. Tobakskampen har hela Åland som arbetsfält.
- Eller prata med din förman om du vill sluta med tobaksprodukter och vill prova nikotinpreparat istället. Dessa inköps på ett apotek, de skriver upp ditt namn och startdatum och du

har möjlighet att få ut nikotinpreparat i tre månaders tid om din anställning har varat i minst fyra månader. Din förman tar beslut om detta!

- Jag själv upptäcker att jag har problem med missbruk. Ring beroendemottagningen för att få en tid hos en behandlare.
- Jag har allmänna funderingar kring alkohol, droger och missbruk och vill veta mer. Aktuell information finns på www.regeringen.ax och www.thl.fi.
- Du misstänker att en medarbetare missbrukar. Berätta om dina misstankar till närmaste förman/chef.
- Du misstänker att din närmaste chef/förman missbrukar. Berätta om dina misstankar till arbetarskyddschefen.
- Du vill prata med någon. Kontakta arbetarskyddschefen.
- Om någon personal behöver hjälp och stöd. Kontakta arbetarskyddschefen, företagshälsovården eller beroendemottagningen.

INFORMATIONSMATERIAL

- Stopp och Håll ut!
-Vad vinner du på att sluta röka?
Materialet av Sluta-Röka-Linjen i samarbete med Institutionen för Folkhälsovetenskap, Karolinska Institutet.
- Idag är rätta dagen
Guide för dig som tänker sluta röka
Har producerats av rökfrihetsexperter hos rådgivningstjänsten Stumppi som upprätthålls av Hengitysliitto rf i samarbete med Finlands ASH rf.
- Snus och elektroniska cigaretter
Finlands ASH rf.

BRA LÄNKAR

Informationsmaterial	www.slutarokalinjen.org
Snus, elektroniska cigaretter	www.hengitysliitto.fi/julkaisut
Tobakskampen	www.ahs.ax
Droglänken	www.paihdelinkki.fi/sv
Alkoholprofilen	www.alkoholprofilen.se
CAN	www.can.se
Drugsmart	www.drugsmart.com

BILAGOR

- Bilaga 1 Exempel på hur texten i en skriftlig varning kan formuleras
- Bilaga 2 Tjänstemannabeslut för Nikotinpreparat för 3 månader

Bilaga 1

Varning

Veckodag/datum/år   uppträdde du påverkad på arbetsplatsen.

Veckodag/datum/år   blev du av samma orsak hemskickad vid klockslag av närmaste chef/förman.

Du har tidigare vid ett flertal tillfällen uppträtt påverkad på din arbetsplats och även fått muntliga anmärkningar som dokumenterats (datum).

Du tilldelas därför i och med detta en skriftlig varning.

Samtidigt kräver vi att du, i enlighet med Finströms kommuns Tobaks-, alkohol- och drog-policy, ställer upp på ett rehabiliteringsprogram för dina alkohol-/drogbesvär, i vilket du själv, arbetsgivaren och beroendemottagningen och/eller företagshälsovården deltar som samarbetspartner.

Du kallas därför till en gemensam överläggning tillsammans med en av dig utvald stöd-person till beroendemottagningen/företagshälsovård.

Undertecknas av chef/förman

Bilaga 2

FINSTRÖMS
KOMMUN

Tjänstemannabeslut för Nikotinpreparat för 3 månader

Personens namn	Födelseid

Beviljas Nikotinpreparat för 3 månader, inköpet gäller från det första inköpet
(3 månader framåt).

Faktureringsadress: Finströms kommun, Skolvägen 2, 22410 Godby.
Märke: "PoS"

Beslut §	Datum	Tjänsteman/namn och enhet/tfn
Original till personen, kopia förman och PoS		

Nikotinpreparat kan inköpas

- Godby Apotek, Godby Center, 22410 Godby
- Nya Apoteket, Norragatan 17, 22100 Mariehamn
- Central-Apoteket, Skarpansvägen 24, 22100 Mariehamn

Detta beslut ges till något av dessa inköpsställen.